Redacţiunea, Administraţiunea, şi Tipografia:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 30.

Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimetŭ.

INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşovŭ şi la următórele Birourĭ de anunciurĭ: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalck, Rudolf Mosse, A. Oppeliks* Nachfolger; *Anton Oppelik*, *J. Danneberg*, în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat*: în Bucuresci: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karoly & Liebmann*.

Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.

Reclame pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVIII.

„Gazeta“ iese în fiă-care di.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.

Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.

Abonamentulŭ pentru Braşovŭ
a administraţiune, piaţa mare, Têrgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplaru 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 40. Braşovŭ, Lunĭ-Marţĭ, 21 Februarie (5 Martie) 1895.

Conclusiunĭ false.

Braşovŭ, 20 Februarie v. 1895.

Unulŭ dintre corifeii dietei ungurescĭ, care a jucatŭ în trecutŭ unŭ rolŭ însemnatŭ ca deputatŭ şi fostŭ ministru, şi care în calitate de şefŭ alŭ unui grupŭ din cameră va mai juca unŭ rolŭ şi de aicĭ încolo, contele Iuliu Szapary, a ţinutŭ a vorbi şi elŭ, la rêndulŭ sĕu, ceva asupra cestiunei naţionalităţilorŭ.

Din părerile, ce le-a desfăşuratŭ d-lŭ Szapary pe scurtŭ, cu privire la naţionalităţĭ şi la causa lorŭ, şi pe carĭ le reproducemŭ mai josŭ, resultă, că şi elŭ vede unŭ rĕu mare în faptulŭ nemulţămirii acestorŭ naţionalităţĭ. Acésta este singura constatare reală şi adevĕrată în espunerea sa, éră tóte celelalte, ce le susţine despre causele acelei nemulţămirĭ şi despre mijlócele cu carĭ s'ar puté delătura, nu dovedescŭ alta, decâtŭ că nicĭ Szapary n'a învĕţatŭ nimicŭ din păţaniile trecutului naţiunei sale şi că nicĭ elŭ nu se póte ridica peste preocupaţiunile şovinismului militantŭ maghiarŭ, la nivelulŭ unui adevĕratŭ bărbatŭ de statŭ.

Nicĭ că ne-amŭ aşteptatŭ la mai multŭ din parte-i. Nu e făcutŭ d-lŭ Szapary din aluatulŭ acela, ca sĕ aibă curagiulŭ de a se opune curentului stricăciosŭ, prin care s'a înăspritŭ aşa de multŭ cestiunea naţionalităţilor devenindŭ aşa de periculósă. La acésta nicĭ nu s'a gânditŭ şi nicĭ nu s'ar fi potrivitŭ cu rolulŭ, ce şi l'a însuşitŭ de astă-dată, de a se face protectorŭ alŭ „aspiraţiunilorŭ naţionale“ faţă cu armata, în interesulŭ fusiunei cu partida lui Apponyi.

D-lŭ Szapary se face a nu sci în ce consistă nemulţumirea naţionalităţilorŭ cu stările actuale. Elŭ plécă dela presupunerea falsă, că gravaminele nóstre ar isvorì numai din reaua administraţiă şi din nerespectarea legilorŭ, şi ajunge astfelŭ la nisce conclusiunĭ cu totulŭ greşite. Elŭ crede adecă, că printr'o administaţiă dréptă şi prin delăturarea relelorŭ pe terenulŭ economicŭ în ţinuturile locuite de naţionalităţĭ, carĭ suntŭ mai sĕrace, s'ar puté resolva cestiunea naţionalităţilorŭ.

Noi îi dicemŭ, că décă crede în adevĕrŭ aşa ceva, atuncĭ nu înţelege de locŭ situaţiunea, n'a pĕtrunsŭ firea şi însemnătatea cestiunei naţionalităţilorŭ şi în deosebĭ îi lipsesce orĭ-ce orientare în ce privesce luptele naţionale ale Românilorŭ, carĭ nu suntŭ de erĭ şi de adĭ, ci suntŭ totŭ aşa de vechĭ ca luptele Maghiarilorŭ pentru privilegiile şi egemonia lorŭ.

Ne mai vorbindŭ de luptele din trecutulŭ îndepărtatŭ, d-lŭ Szapary a doveditŭ. că nu cunósce nicĭ măcarŭ istoria luptelorŭ naţionaliste ale Românilorŭ de 28 de anĭ încóce, de când s'a înfiinţatŭ dualismulŭ.

D-sa ar trebuì sĕ scie, că numai în a doua liniă s'a tractatŭ în aceste lupte de cestiunea îmbunătăţirii administraţiei şi a esecutării consciențióse a legilorŭ, ér în prima liniă a fostŭ vorba de aşedăminte şi de legĭ însĕ-şĭ. prin carĭ sĕ se asigure individualitatea naţională a poporului românŭ şi sĕ aibă parte şi elŭ de deplină egală îndreptăţire naţională.

Ar trebuî sĕ scie d-lŭ Szapary, care dela 1867 a fostŭ de atâtea-ori ministru, în ce stare a fostŭ aflată Transilvania de guvernulŭ deakistŭ, de ce autonomiă se bucura atuncĭ acésta ţéră şi ce drepturĭ naţionale avea atuncĭ poporulŭ românŭ ardeleanŭ; ar trebuì sĕ scie cum prin fusiunea Transilvaniei cu Ungaria, decretată de dieta din Peşta la 1868, s'au nimicitŭ deodată cu autonomia acelei ţĕrĭ şi drepturile naţionale ale poporului românŭ şi cum din situaţia strîmtorată, în care a ajunsŭ acestŭ poporŭ, a rĕsăritŭ politica lui de resistenţă pasivă, ca ultimŭ espedientŭ de aşĭ apĕra individualitatea sa şi dreptulŭ de egală îndreptăţire naţionalĕ faţă cu încălcările regimului maghiarŭ.

D-lŭ Szapary dise, că décă de 28 de anĭ încóce douĕ-decĭ sĕu şi mai mulţĭ deputaţĭ ai naţionalităţilorŭ ar fi luatŭ parte în dietă şi arŭ fi adusŭ înaintea ei gravaminele lorŭ, ar fi fostŭ mai multe prospecte pentru îndreptare, decâtŭ décă aceste gravamine s'aducŭ afară din dietă, ba afară de graniţele ţĕrii.

Aicĭ l'a întreruptŭ unŭ deputatŭ din stânga strigêndŭ: „de ce nu i-aţĭ adusŭ în dietă?“

Ei bine, guvernele maghiare nu numai, că n'au stăruitŭ a aduce pe representanţii naţionalităţilorŭ în dietă, dér au făcutŭ chiar totŭ posibilulŭ pentru a-i scóte şi depărta de acolo.

Contele Szapary, ca fostŭ ministru, ar trebui sĕ scie că în prima jumĕtate a periodului de 28 de anĭ, de care vorbesce, au fostŭ póte şi peste treidecĭ de deputaţĭ ai naţionalităţilorŭ în dietă. De ce nu mai suntŭ adĭ acolo? D-sa ar trebui sĕ scie că Românii din Ungaria până la 1887 n'au făcutŭ pasivitate, ci au căutatŭ sĕ fiă câtŭ mai bine representaţĭ în dietă. De ce din vre-o douĕ-decĭ şi mai bine de deputaţĭ naţionalĭ ai lorŭ au rĕmasŭ la 1887 numai cu generalulŭ Doda?

Negreşitŭ, că nu din causa bunăvoinţei guvernelorŭ şi a dietei de a asculta gravaminele lorŭ, ci, precum a constatatŭ la timpulŭ sĕu d-lŭ Doda, fiind-că guvernele şi-au pusŭ tótă puterea şi au întrebuinţatŭ şi forţă şi corupţiune spre a face cu neputinţă realegerea lorŭ.

Aşa-déră nu numai că nu i-aţĭ adusŭ în dietă, dér i-aţĭ scosŭ de acolo cu forţa şi i-aţĭ persecutatŭ tocmai, fiind-că vĕ veneau cu gravamine naţionaliste, de care nu voiaţĭ nicĭ sĕ audiţĭ. Nu „privilegii deosebite“ v'au cerutŭ ei, ci drepturĭ pentru libera desvoltare a naţionalităţii lorŭ, ér voi pentru aceste drepturĭ n'aveaţĭ nicĭ simţŭ, nicĭ pricepere, nicĭ bunăvoinţă, căcĭ le mâncase de multŭ vêrcolacii „ideei de statŭ“ şi a „unităţii naţionale maghiare“.

Statulŭ, confesiunile şi naţionalităţile.

— Din dieta ungară —

In şedinţa dela 1 Martie a dietei s'a continuatŭ desbaterea asupra proiectului de budgetŭ pe 1895. După-ce au vorbitŭ Carolŭ Pongrácz, Carolŭ Várady, ministrulŭ Wlassics, Batthyani şi Deésy, a luatŭ cuvêntulŭ şefulŭ disidenţilorŭ:

Contele Iuliu **Szapáry**. Elŭ s'a ocupatŭ cu situaţiunea generală a parlamentului şi a ţĕrei, a combătutŭ în modŭ temeinicŭ aplicarea legei despre matriculele de statŭ cu ajutorulŭ notarilorŭ şi învĕţătorilorŭ, cum a disŭ ministrulŭ de interne Perczel, apoi revenindŭ la situaţiă dise:

După mine, cea mai principală problemă a politicei maghiare este, ca sĕ folosimŭ timpulŭ, care ne stă la disposiţiă fiindŭ linişte generală europénă, şi în care putemŭ sĕ ne regulămŭ afacerile, fără amestecŭ esternŭ — sĕ-lŭ folosimŭ mai alesŭ pentru crearea aicĭ a unui statŭ unitarŭ şi puternicŭ, cu instituţiunĭ consolidate în tóte privinţele. Scopulŭ acesta îlŭ are fiă-care partidă, numai căile suntŭ diverse. Pe cândŭ noi ne certămŭ aicĭ, ne încurcămŭ şi ne arătămŭ totala slăbiciune, ce se întêmplă?

Nu se póte nega, ba trebue s'o recunóscă chiar şi inimicii noştri, că în rĕstimpŭ de 28 anĭ amŭ făcutŭ unŭ paşŭ uriaşŭ înainte, dovadă de puterea ce-o are în sine naţiunea şi tot-odată, că e posibilă desvoltarea ţĕrii pe basa dela 67. Dér prin resultatele ajunse nu ni-amŭ împlinitŭ, decâtŭ o parte a problemelorŭ. Nu este iertatŭ sĕ uitămŭ, că în ţéră locuescŭ diverse confesiunĭ, şi naţionalităţĭ diverse, şi problema nóstră ar fi, ca pe acestea sĕ le grupămŭ într'unŭ totŭ unitarŭ. Din causa acésta, nu-i este iertatŭ bărbatului de statŭ maghiarŭ a face o politică de statŭ, care vatĕmă interesele singuraticelorŭ confesiunĭ şi a turbura armonia dintre noi. Prima problemă a legislaţiunei trebue sĕ fiă, ca autoritatea statului sĕ stea deasupra confesiunilorŭ; puterea de statŭ, décă e dréptă

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

(Reproducerea oprită.)

Din anii 1848—49.

Memorii, de ***Vasilie Moldovanŭ.***

(23) (Urmare).

De sine înţelesŭ, că în ast-felŭ de împrejurărĭ, noi amŭ fostŭ siliţĭ sĕ rĕmânemŭ în arestŭ atâtŭ Marţĭ nóptea, câtŭ şi Miercurĭ tótă diua. Miercurĭ séra însĕ, ca şi când Dumnedeu ş'ar fi făcutŭ milă de suferinţele nóstre, unŭ norŭ grosŭ a pusŭ stavilă radelorŭ lunei. Iacobŭ nĭ-a procuratŭ dela protopopulŭ Tobiaşŭ o pâne şi nu sciu de unde o cupă de silvoriu. (Pe acestŭ omŭ l'am tractatŭ singurŭ cu numele de botezŭ, pentru-că celalaltŭ nume nu mi-l'a spusŭ nicĭ elŭ, nicĭ Buteanu. Era însĕ patriotŭ cu acestŭ din urmă şi, ducêndŭ unŭ rolŭ de agitatorŭ în patria sa, fugise şi elŭ aicĭ şi făcea la Buteanu pe servitorulŭ, ér în pericole pe amiculŭ resolutŭ, căcĭ elŭ era tot-déuna lângă dênsulŭ.) Cu pânea şi cu silvoriulŭ adusŭ de Iacobŭ, nĭ-amŭ restauratŭ puterile fisice şi nu aşteptamŭ decâtŭ momentulŭ decisivŭ.

Pe la 11 óre nóptea unŭ focŭ mare se vĕdu cătră gura Roşiei. Soldaţiĭ, carĭ ne păziau, priveau înspăimântaţĭ din pridvarŭ foculŭ. Iacobŭ apărŭ sub feréstra nóstră şi, fără a fi observaţĭ, amŭ eşitŭ pe feréstră toţĭ trei şi pe lângă biserică amŭ apucatŭ în cimiterŭ.

Vĕdêndu-ne scăpaţĭ, fugiamŭ fără rĕsufletŭ în direcţiunea din cătrău sburau glónţele românescĭ, căcĭ Maghiarii, spre norocirea nóstră, se retrăsese din acea parte. Fuga însĕ n'a ţinutŭ multŭ, căcĭ glónţele fluerau aşa de desŭ pe la urechile nóstre, încâtŭ amŭ fostŭ siliţĭ a reîntórce érăşĭ în cimiterŭ, unde am aflatŭ scutŭ de glónţele Românilorŭ pe după pietrile mormintelorŭ.

De aicĭ vedeamŭ în douĕ direcţiunĭ focurile puscilorŭ, pe culmile de cătră Cerniţa şi la Stiurţŭ, de unde pricepeamŭ, că Românii înainteză şi Ungurĭĭ sĕ retragŭ în Abrudŭ, ér la spatele nóstre se audiau strigătele de bucuriă şi ameninţare ale Românilorŭ.

In scurtŭ timpŭ nu amŭ mai vĕdutŭ sĕ dea Ungurii nicĭ unŭ focŭ, ci amŭ auditŭ în piaţă eşindŭ din nisce plămânĭ tarĭ o cuvêntare. Hatvani îşĭ însufleţia soldaţiĭ şi provoca pe locuitoriĭ din Abrudŭ sĕ-lŭ însoţéscă, mântuindu-şĭ deocamdată viaţa; elŭ îĭ îmbărbăta sĕ nu pórte nicĭ o frică, până vorŭ vedé sabiă maghiară în mâna lui maghiară.

După acésta urmă o tăcere şi după aceea unŭ sgomotŭ mare, din care amŭ priceputŭ, că Maghiariĭ vréu sĕ se retragă în massă cătră valea Cerniţei.

Totŭ Abrudulŭ se părea, că e unŭ mormêntŭ şi că spiritulŭ morţiĭ planéză asupra lui. Nu se audia nicĭ unŭ cuvêntŭ, nicĭ o mişare. Peste unŭ pătrarŭ de óră se desvóltă pe valea Cerniţei unŭ focŭ vehementŭ din puscĭ şi tunurĭ, se audiau strigătele Românilorŭ: „Inainte feciorĭ, curreţĭ la vale! daţĭ pe mórte, că acum suntŭ ai noştri, între smerii în ei!“ Éră Unguriĭ strigau: „Pusztulunk, mind elpusztulunk! Visza, visza!“ (Ne prăpădimŭ, toţĭ ne prăpădimŭ! Indĕrĕtŭ, îndĕrĕtŭ!)

Plóia începù a picura, se făcù întunerecŭ mare, cum doriamŭ noi. Din sgomotele, ce se deşteptară acum şi veniau la noi din piaţă, conchideamŭ, că o parte din Ungurĭ s'au reîntorsŭ, dér nu toţĭ, căcĭ foculŭ pe valea Cerniţei totŭ curgea depărtându-se.

Pe uliţa cea strîmtă, unde fuseserămŭ noi arestaţĭ, veniau în cea mai mare tăcere cete de câte 3—4 inşĭ şi dispăreau prin curţĭ. Ne cuprinse dorulŭ de-a pune mâna pe arme, şi ocasiunea era minunată. Nefiindŭ în cimiterŭ monumente de mărimea, ca sĕ ne pótă da scutŭ în apropiere unulŭ de altulŭ, steteamŭ despărţiţĭ. Arpadi s'a fostŭ pierdutŭ, fără de a-ne puté esplica, când şi unde.

(Va urma).

şi echitabilă faţă de confesiunî, nu-i necesarŭ, ca sĕ-şĭ valoreze puterea prin forţă. Insĕ cu tóte acestea eu nu potŭ aproba nicĭ tendinţa, ca partidele politice sĕ se formeze după confesiunĭ, fiind-că acésta face permanentŭ rĕsboiulŭ între confesiunĭ.

Unŭ rĕu alŭ stărilorŭ nóstre publice este, că în locŭ, de-a nisui toţĭ la gruparea statului unitarŭ, stămŭ din potrivă aprópe de pericolulŭ, ca sĕ ne grupămŭ după confesiunĭ. Pentru a paralisa acésta, nu este cu scopŭ a rĕscoli érăşĭ relele trecutului. Dér nu ar fi nicĭ bine, décă amŭ ascunde aceste apariţiunĭ, fiind-că ele aşa de multŭ se arată pe tóte terenele vieţii publice, încâtŭ nu se potŭ tăinui şi ascunde. Sĕ privimŭ numai cestiunea frecărilorŭ dintre confesiunĭ, adunările publice ţinute şi vomŭ vedé, că apariţiunile aceste se arată la grupările politice de partide, la alegerile politice şi, ce e şi mai regretabilŭ, simţimŭ ceea ce nu s'a mai întêmplatŭ în Ungaria până acum, că cestiunea confesională păşesce şi în salele tribunalelorŭ, în afacerile comunale şi în viaţa socială...

Alŭ doilea rĕu alŭ stărilorŭ nóstre publice este *mişcarea totŭ mai viuă, ce se observă la naţionalităţi.* Unŭ defavorŭ alŭ acestei cestiunĭ este, după părerea mea, că aceia carĭ se consideră de representanţĭ ai naţionalităţilorŭ *nu suntŭ de faţă în acéstă Cameră* ca sĕ-şĭ pótă da aicĭ plângerile. Causa, că nu suntŭ aicĭ, nu-sŭ nicĭ legile ungurescĭ (???), nicĭ legislaţiunea maghiară (?), nicĭ guvernulŭ maghiarŭ (?), nicĭ nime altulŭ, ci ei suntŭ causa, fiind-că ei şĭ-au alesŭ pasivitatea. Ei îşĭ motivéză acésta dicêndŭ, că n'au pututŭ sĕ fiă presenţĭ în acéstă Cameră în proporţia şi în numĕrulŭ, care le compete după numĕrulŭ poporaţiunei. Posibilŭ, că la o nouă împărţire a cercurilorŭ electorale s'ar puté ajuta unorŭ scăderĭ, prin dispositiunĭ legislative, dér fiă representanţii naţionalităţilorŭ în acésta Cameră 20, séu eventualŭ şi mai mulţĭ: căcĭ în privinţa acésta nu hotăresce numĕrulŭ; décă de 28 anĭ ei ar fi fostŭ aicĭ între noi, şi-ar fi pututŭ aşterne aicĭ plângere (Mofturĭ — Trad.), ar fi avutŭ mai multe prospecte pentru a-le delătura, decâtŭ a şi-le vesti afară de acéstă cameră şi chiar afară de hotarĕle ţĕrii.

Cândŭ naţionalităţile, respective conducĕtorii lorŭ accentuéză plângerile şi gravamenele, carĭ se ivescŭ faţă de ele în esecutarea legei, sĕ nu uite posiţia favorabilă în care se află în statŭ (sic!), comparându-se cu posiţia altorŭ naţionalităţĭ din alte ţĕrĭ, mai alesŭ cu posiţia fraţilorŭ noştri din altă ţéră (Ciangăii din Moldova?— Trad.) Hotărîtŭ, că la noi naţionalităţile suntŭ în stare favorabilă (!) Priviţi autonomia estinsă confesională (Minciună!—Trad.); priviţĭ legea de învĕţămêntŭ poporală (Cea mai afurisită şi mai nedréptă din câte se póte! — Trad.) în urma căreia îşĭ potŭ cresce copiiĭ în limba lorŭ maternă (Mai întâiu învĕţândŭ unguresce — Trad.); priviţĭ marea influinţă, póte prea mare, ce-o esercită — pe basa legei comerciale — prin institute de banĭ, şi de acestea libertăţĭ (Vai! de astfelŭ de libertăţĭ, ce ni le daţĭ voi — Trad.) sĕ nu-şĭ uite naţionalităţile nicĭ atuncĭ, cândŭ se plângŭ de vătĕmărĭ.

După a mea părere, cheia deslegărei cestiunei naţionalităţilorŭ este procedere dréptă, administraţiă dréptă în tóte direcţiunile, vindecarea posibilă a relelorŭ agrare şi acésta tocmai în ţinuturile impopulate de naţionalităţĭ sĕrace, şi, în fine, ar duce la scopŭ împrejurarea, décă representanţii lorŭ ar fi aicĭ, décă aicĭ şĭ ar da plângerile (Urechilorŭ surde şi inimilorŭ înrĕite. — Trad.) şi la vindecarea cărora sĕ nu pretindă privilegii deosebite şi *sĕ recunóscă unitatea statului*, *limba statului*, care este *atributulŭ necondiţionatŭ alŭ statului unitarŭ.* (Adecă sĕ-şĭ recunóscă şi subscrie mórtea lorŭ naţională — Trad.)

Causa, că mişcarea de naţionalitate ia proporţii totŭ mai marĭ este, după părerea mea, cérta şi neunirea, ce-o vĕdŭ naţionalităţile în societatea maghiară. Décă acésta este aşa, atuncĭ sĕ delăturămŭ câtŭ mai în grabă frecările dintre noi, ca sĕ putemŭ lucra cu energiă şi succesŭ în interesulŭ patriei...

*

In legătură cu acésta Szapáry spune, că starea parlamentară de adĭ în Ungaria este sguduită din fundamentŭ. Maşinăria parlamentului maghiarŭ funcţionéză cumva şi-şĭ face datoria după formele esterne, dér numai în două casurĭ: când în cestiunĭ importante se dă în lăturĭ dela orĭ-ce acţiune, şi cândŭ o fracţiune a partidei independente află în interesulŭ ei, de a sprijini guvernulŭ.

Szapáry apeléză la cameră sĕ esamineze, décă lucrurile îi suntŭ în ordine; la casŭ contrarŭ — cum e de faptŭ — a sositŭ momentulŭ, ca sĕ se unéscă tóte puterile pentru a învinge relele. Acésta nu se póte, decâtŭ prin *unirea partidelorŭ, carĭ stau pe basa dreptului publicŭ.*

Szapáry vorbindŭ apoi despre fusiune, dise, că a lui credinţă este, că fusiunea trebue sĕ se întêmple mai curêndŭ orĭ mai târdiu, décă e vorba sĕ se creeze o majoritate parlamentară capabilă de acţiune.

La sfêrşitŭ declară, că votéză contra bugetului.

Naţionalităţile din Ungaria
şi conducĕtorii lorŭ.

Sub titlulŭ acesta publică „*Parlamentar* din Viena, care apĕră interesele slave, unŭ articulŭ remarcabilŭ, din care redămŭ adĭ partea primă:

Nu este aprópe nicĭ o di, în care se nu se vorbéscă asupra acestei cestiunĭ, prin ceea-ce se dovedesce, că este o cestiune fórte însĕmnată şi trebue deslegată. Se afirmă dintr'o parte, că cestiunea naţionalităţilorŭ în Ungaria s'a creatŭ numai decătră agitatorĭ fanaticĭ, şi că, deşi greu rĕsuflândŭ, şĭ-a têrîtŭ viéţa până astădi, deórece mai întâiu fiă-care cetăţénŭ ungarŭ îşĭ póte esercita liberŭ şi deschisŭ libertatea personală, care pentru toţĭ cetăţenii Ungariei este într'o formă mĕsurată; şi alŭ doilea, întru câtŭ pretindŭ scopurĭ culturale desvoltarea orĭ şi cărei naţiunĭ, acésta 'i se şi permite în cadrul legei naţionale. Că întru câtŭ este corectă acéstă afirmare, şi că ce rĕspundŭ la ea naţionalităţile, prin urmare, că óre suntŭ gravaminele lorŭ basate séu nu, a vorbi despre acésta mi se pare cu totulŭ superflu. Faptele vorbescŭ de totŭ clarŭ şi învederatŭ, că cestiunea naţionalităţilorŭ, şi încă cu multŭ mai ardĕtóre ca mai 'nainte, păşesce totŭ mai multŭ pe scena politică, decĭ ea nu e nicĭ fantomă, nicĭ o simplă agitaţiune greu respirătóre, ci *e unŭ factorŭ scăpĕrătorŭ alŭ coronei ungare.*

Trecŭ însĕ cu vederea tóte plângerile, gravaminele, aserţiunile şi scusele aduse pro şi contra, şi pretutindenĭ de multŭ cunoscute, şi vinŭ la cea mai însĕmnată cestiune: *cum adecă s'ar puté ajuta acestui rĕu.*

Cérta naţionalităţilorŭ sufere din amêndouĕ părţile de lispa cunoscinţei adevĕrate şi corecte a stărei lucrurilorŭ. Atâtŭ o partidă, câtŭ şi cealaltă, atâtŭ Maghiarii, câtŭ şi celelalte naţionalităţĭ, se întrecŭ în *atacurĭ* şi *învinovăţirĭ personale* faţă cu singuraticĭ factorĭ, şi după-ce se satură de lupta reciprocă a atacurilorŭ personale, fiă-care merge mai încolo pe drumulŭ sĕu, din ceea-ce reiese, că ele nicĭ-odată nu s'au apropiatŭ spre a se înţelege, ci abisulŭ între ele s'a făcutŭ totŭ mai adêncŭ. Acésta este tot-déuna consecinţă inomisibilă şi naturală a certelorŭ personale.

Maghiarii în continu atacă singuraticĭ pretinşĭ agitatorĭ fanaticĭ, precum Kollár, Stur, Hurbau, Mileticĭ, Polit, Strossmayer, Starcevicĭ, Romanŭ, Mocsonyi, Lucaciu etc; naţionalităţile la rêndulŭ lorŭ aruncă tótă vina asupra lui Kossuth Andrássy, Tisza, Wekerle şi soţĭ. Şi óre în faptŭ şi realitate e corectă acésta învinovăţire? Nu!

Cestiunea naţionalităţilorŭ este o *cestiune culturală*, şi ca atare ea s'a ivitŭ mai întâiu în biserică, întrodusă de husitismŭ şi mai târdiu de reformaţiune, pe când catolicismulŭ întroduse în tóte locurile limba latină, ca limbă bisericéscă şi tot-odată culturală; în statulŭ Austriei însĕ a deşteptatŭ mai întâiu cestiunea naţionalităţilorŭ împĕratulŭ Iosifŭ II. Că pe basa reformaţiunei şi a erei josefine conceptulŭ naţionalităţii s'a desvoltatŭ şi s'a lăţitŭ totŭ mai multŭ, acésta nu e opera órecărorŭ agitatorĭ fanaticĭ, ci trebue privită ca o desvoltare naturală a progresului culturalŭ... Este óre mugurulŭ, care străbate prin cója grósă a pomului, causa ramului, ce cresce din elŭ, séu este semênţa, singura putere din care cresce o plantă? Curentulŭ puterei de viéţă interne a pomului silesce pe mugurŭ sĕ rĕsară, şi făr' de unŭ pămêntŭ putemicŭ şi corespundĕtorŭ, semênţa, orĭ-câtŭ de sănĕtósă şi puternică ar fi, şi de ar face sĕ rĕsară unŭ mugurŭ orĭ-câtŭ de multŭ promiţetorŭ, totuşĭ merge spre peire, şi abia, séu de locŭ nu e în stare sĕ producŭ róde.

Decĭ nu singuratice persóne, ci *organismulŭ curentului maghiarŭ* este acea putere, care a adusŭ lucrurile acolo, încâtŭ în Ungaria este privitŭ şi tractatŭ, ca adevĕratŭ patriotŭ numai Maghiarulŭ séu desertorulŭ maghiarisatŭ alŭ altorŭ naţionalităţĭ. „*Urnak szuletett a magyar*" (Maghiarulŭ s'a născutŭ, ca sĕ fiă domnŭ), este devisa, pe care se radimă maghiarismulŭ, şi puteau sĕ esiste séu nu Széchenyi, Kossuth, Eötvös, Andrássy, Tisza, Wekerle, Banffy şi consoţĭ, totuşĭ Maghiarii, între raporturile carĭ esistă, adecă în acelaşĭ curentŭ cu politica germană duşmană slavismului, totdéuna s'ar fi arătatŭ ca cei mai turbaţĭ inimicĭ ai slavismului, deóre-ce ei se vĕdŭ într'ênsulŭ ca o insulă neînsemnată în mijloculŭ oceanului şi se simtŭ ameninţaţĭ de valurile lui.

Conducĕtorii naţionalităţilorŭ înainte cu vr'o 20—30 anĭ învinuiau nu pe Maghiarii născuţĭ, ci pe cei făcuţĭ, adecă pe *renegaţi*, că presionéză cu maghiarismulŭ. Câtŭ de greşită părere a fostŭ şi este acésta, se póte vedé din faptele, ce se petrecŭ în parlamentŭ. Aşa numita oposiţiune constă mai totŭ din Maghiarĭ radicalĭ. Şi ce vede omulŭ? Cu tóte, că partida liberală, care mai tótă este petecită din renegaţĭ, urméză orbişŭ conducĕtorului ei *Tisza* şi soţĭ, totuşĭ ea nicĭ decum nu are faţă cu naţionalităţile o atitudine aşa de hotărîtŭ duşmănósă, ca oposiţiunea. Sĕ-şĭ aducă numai aminte orĭ şi cine de cabinetulŭ Tisza şi de acele lupte pe carĭ a avutŭ elŭ sĕ le pórte contra oposiţiunei şi sĕ-şĭ reamintéscă mijlócele, pe carĭ le-a folositŭ elŭ faţă cu agresiunile stângei, atuncĭ fără escepţiă va trebui sĕ recunóscă, că Tisza, îndată-ce era strimtoratŭ într'unŭ colţŭ, folosia tot-déuna ca uşiţă de mântuire cuvintele: „*Machinaţiunile periculose ale naţionalităţilorŭ* şi cu aceste tot-déuna raporta învingere. Din „Pereat!" în proximulŭ momentŭ, se făcea unŭ „Hoch!" séu „Eljen!" freneticŭ.

SCIRILE DILEI.

19 Februarie.

Parastasŭ pentru archiducele Albrecht. Cetimŭ în Telegrafulŭ Românŭ de ierĭ: Astădĭ, Sâmbătă la 11 óre a. m. s'a oficiatŭ în biserica nóstră din Sibiiu-cetate parastasŭ pentru sufletulŭ fericitului întru Domnulŭ Alteţei Sale Archiducelui Albrecht. A pontificatŭ Escelenţa Sa I. P. S. D. archiepiscopŭ şi metropolitŭ Mironŭ *Romanulŭ* asistatŭ de P. O. DD. Iónŭ Papiu protopresb., Zaharie Boiu ptotopresb. ases. consist., Moise Lazarŭ protopresb. ases. consist., Galacteonŭ Şagău protopresb., Nicolau Ivanŭ protopresb. şi Dr. Remus Roşcu protodiaconŭ secret. cons. La acestŭ actŭ solemnŭ au fostŭ presenţĭ Esc. Sa D. comandantŭ de corpŭ Th. de Galgoczy cu generalităţile şi o mare asistenţă de oficerĭ superiorĭ; Ilustrit. Sa D lŭ comite supremŭ Gust. Thalmann, precum şi tóte celelalte autorităţĭ civile, în corpore. Actulŭ a fostŭ măreţŭ şi a lăsatŭ o adêncă impresiune în inimele asistenţilorŭ. Cântările le-a esecutatŭ cu multŭ farmecŭ corulŭ reuniunei de musică române din Sibiiu sub conducerea d-lui dirigentŭ G. Dima. La fine toţĭ onoraţiorii au gustatŭ colivă şi vinŭ.

—o—

Cântărĭ seducĕtóre. Sub acestŭ titlu publică „Biserica şi Şcóla" din Aradŭ următórea scire: „Aflămŭ din isvorŭ sigurŭ, că în Bănatŭ au sositŭ 1600 esemplare din o broşură întitulată: „*Noua Harfă a Sionului. O adunare de cântărĭ şi laude pentru poporĕle credinciose în Christosŭ.* Intâia editură. Zürich, Druck von Züricher & Furrer, 1894". Acésta este o carte de cântărĭ pentru secta nazarenilorŭ, care începe a se lăţi şi între cedincioşii noştri din unele părţĭ. După cum aflămŭ, traducerea în limba română este făcută chiar de unŭ ţĕranŭ din Satulŭ-nou cu numele Banlogeanu. Atragemŭ atenţiunea preoţilorŭ şi învĕţătorilorŭ noştri sĕ păzéscă poporulŭ, ca sĕ nu cadă în cursele nazarenilorŭ".

—o—

D-şóra Agatha Bârsescu renumita tragediană va sosi în curêndŭ în Braşovŭ, unde va da patru representaţiunĭ cu trupa teatrală germanŭ de aicĭ.

—o—

Muncitorii dela minele din Uióra publică în „Erdélyi Hiradó" o declaraţiune constătătóre din 14 puncte, în carĭ se arată mulţime de abusurĭ, ilegalităţĭ şi neîndreptăţirĭ, la carĭ suntŭ espuşĭ bieţii muncitorĭ din partea superiorilorŭ minelorŭ. Aşa de esemplu în punctulŭ primŭ, se spune, că după banii împrumutaţĭ muncitorilorŭ, superiorii minelorŭ tragŭ o camătă de 120 %. Décă unŭ muncitorŭ împrumută de esemplu Luuia 10 fl., ér Mercurea ii plătesce, trebue sĕ dea după ei 1 fl. interese. Asemenĭ abusurĭ şi speculaţiunĭ revoltătore, comise în paguba nenorociţilorŭ muncitorĭ şi chiar şi a statului, se înşiră o mulţime. Declaraţiunea, care este subscrisă de 140 muncitorĭ, între carĭ partea cea mai mare Românĭ, a fostŭ trimisă deputatului Horánszky Nándor, preşedintele „partidei naţionale" cu scopŭ, ca în numele celorŭ 800 de muncitorĭ dela minele din Uióra se facă în dietă o interpelare în cestiunea acésta.

—o—

Sĕcui convertiţi la ortodoxismŭ? Din Miko-Uifaleu, în comitatulŭ Treiscaunelorŭ, 'i se scrie lui „Magyarország", că Sĕcuii romano-catolicĭ de-acolo trecŭ în massă la biserica română gr. or., ceea ce „este identicŭ", dice fóia unguréscă, „cu valahisarea". Causa convertirei este plebanulŭ catolicŭ, Solyom Géza, care prin stole marĭ vré sĕ ducă la sapă de lemnŭ pe credincioşii sĕi. Dilele din urmă acestŭ plebanŭ a luatŭ dela unŭ Sĕcui pentru o îmormêntare 40 fl. Aceste îngreunărĭ i-ar face pe Sĕcui sĕ trécă la biserica română gr. or., unde stolele suntŭ multŭ mai micĭ. Aşa o spune acésta „Magyarország", dér multŭ credĕmêntŭ nu-i putemŭ da. Póte se caută numai pretexte pentru a mai stórce vre-unŭ favorŭ dela guvernŭ în scopulŭ de-a „asigura pe Sĕcui în contra valahisărei".

—o—

Nouă fóiă săséscă. „Budapesti Hirlap" primesce din Braşovŭ scirea, că Saşii din Braşovŭ desbinându-se în două partide şi „Kronstädter Zeitung" ajungêndŭ în mâna Saşilorŭ tinerĭ, carĭ atacă guvernulŭ-Bánffy, Saşii bĕtrânĭ, la propunerea fişpanului *Maurer*, vorŭ înfiinţa unŭ nou organŭ săsescŭ sub titlulŭ „*Kronstädter Tageblatt*", care va avé programŭ naţionalŭ, dér pe basă liberală, şi va fi spriginitŭ materialicesce de guvernŭ.

—o—

Funcţionarŭ maghiarŭ în serviciulŭ Ligei. „Hazánk" dela 3 Martie dice, că cerculŭ funcţionarilorŭ maghiarĭ din Sebeşulŭ-săsescŭ e ţinutŭ într'o mare agitaţiă prin următorulŭ casŭ: O societate a descoperitŭ, că unŭ amploiatŭ dela oficiulŭ cărţilorŭ funduare a adusŭ din Bucurescĭ, ca sĕ pună în circulaţiă, nisce tipăriturĭ cu tendinţă „contra statului şi a naţiunei" — dér când funcţionarulŭ era sĕ fiă datŭ pe mâna procurorului, *corpus delicti* a dispărutŭ. Fóia unguréscă dice, că numitele tipăriturĭ erau dela Liga din Bucurescĭ în carĭ se batjocureau Ungurii în totŭ chipulŭ. — Va fi şi asta o gogoriţă unguréscă, ca multe altele de feliulŭ scorniturilorŭ foilorŭ ungurescĭ.

—o—

Sericicultura în România. „Curierulŭ Financiarŭ“ din Bucurescĭ scrie: Se scie, că ministerulŭ agriculturei se ocupă cu ideia rĕspândirei în ţéră a culturei vermilorŭ de mătase. Ast-felŭ, ministerulŭ a comandatŭ o mare cantitate de sĕmînţă de vermĭ de mătase, în scopulŭ, de a distribui orĭ-cui, după cerere, o cantitate de 10 grame. Pentru a desĕvîrşi însĕ opera sa, aflămŭ, că ministerulŭ domeniilorŭ va începe în primăvară crescerea de gândacĭ modelŭ la următórele trei mănăstirĭ: Ţigăneştĭ (Ilfov), Văratecŭ (Neamţu) şi Horezu (R.—Vălcea). La una din aceste mănăstirĭ se vorŭ ţiné şi *cursurĭ teoretice şi practice* de sericicultură, cursurĭ la carĭ vorŭ asista mai multe călugăriţe şi *32 învĕţătorĭ ruralĭ* (câte unulŭ din fiă-care judeţŭ). Cu privire la instrucţia, ce se va da călugăriţelorŭ, se va acordă cea mai mare atenţiune esaminărilorŭ microscopice, pentru ca la finele cursului sĕ se pótă pregăti sĕmînţa după sistemulŭ celularŭ, recomandatŭ adĭ de sciinţă. Cu facerea cursului de sericicultură va fi însărcinatŭ d. Ch. Druţu, şefulŭ biroului de agricultură, care a făcutŭ în acéstă privinţă studii seriόse în Austria, Ungaria şi Italia.

—o—

Podulŭ peste Dunăre. Din Cernavoda se scrie, că podulŭ peste Dunăre, la care se lucréză acum, va fi terminatŭ pe la finele lui Iulie, ér înaugurarea oficială a podului se va face pe la finele lui Septemvre c.

—o—

Eduard Drumont, directorulŭ marelui diarŭ antisemitŭ din Parisŭ *„la Libre Parole“* va face la primă-vară unŭ voiagiu în orientŭ şi se va oprì câte-va dile şi la Bucurescĭ.

—o—

Propunerĭ de pace între China şi Japonia. Se dice, că în fine China, bătută şi ruşinată din causa desastrelorŭ ce le-a suferitŭ, a făcutŭ Japoniei următórele propunerĭ de pace: 1 Corea sĕ fiă unŭ statŭ independentŭ. 2. China plătesce Japoniei ca spese de resbelŭ 50 milióne taelĭ (120 milióne florinĭ). 3. Schimbŭ împrumutatŭ alŭ prinsonerilorŭ. 4. Deschiderea unorŭ porturĭ, pe carĭ le va alege China. 5. Impĕratulŭ Chinei dăruesce familiilorŭ rĕmase după oficierii şi soldaţii japonezĭ cădutĭ 20 milióne taelĭ din cassa sa privată. 6. Nu se renunţă la nicĭ o parte din teritorŭ, celŭ multŭ la Formosa.

—o—

Ismailŭ Paşa, fostulŭ Chedive alŭ Egiptului, a muritŭ alaltăerĭ în Constantinopole. Elŭ s'a născutŭ la 1830 în Cairo, la a. 1863 a luatŭ frênele gubernului egiptênŭ şi se dovedì ca unŭ domnitorŭ liberalŭ. Are marĭ merite pentru întroducerea cultivărei bumbacului în Egipetŭ mai alesŭ însĕ pentru construirea canalului Suez şi reformarea armatei egiptene. Viéţa luxuósă însĕ, care o ducea cu haremulŭ sĕu, l'a băgatŭ într'atâta în datorii, încâtŭ, la îndemnulŭ puterilorŭ vestice, fù silitŭ la 26 Iunie 1876 de către Sultanulŭ turcescŭ sĕ dimisioneze în favorulŭ fiului sĕu Tewfik. Ismailŭ se mută cu haremulŭ sĕu mai întâiu în Neapolea, anii din urmă însĕ îi petrecŭ în Constantinopole.

Aniversarea lui Horia, Cloşca şi Crişanu.

Conferinţă la Atheneu.

Bucurescĭ, Februarie 1895.

In 15 (27) Febr. 1895 s'au împliniiŭ 110 anĭ de când Horia şi Cloşca muriră ruptĭ cu róta, mórte de martirĭ. — S'ar fi părutŭ că are sĕ trécă aprópe nesciută acéstă di, în aceste timpurĭ de agitaţiă, când alte lucrurĭ de-o importanţă actuală reclamă urgenţa. Dér n'a fostŭ aşa. Astădĭ nu mai potŭ trece pe dinaintea ochilorŭ Românului nisce timpurĭ ca acele, fără ca elŭ sĕ le serbeze întru aducerea aminte a unorŭ luptătorĭ marĭ, jertfiţĭ pentrn naţiune! — Ca sĕ corĕspundă unei dorinţe generale comitetulŭ naţionalŭ alŭ studenţilorŭ universitarĭ din Bucurescĭ a hotărîtŭ ţinerea unei conferinţe în sala Atheneului Românŭ, unde sĕ se descrie viéţa acestorŭ trei Românĭ şi sĕ se arate meritele lorŭ.

Am disŭ, că Românulŭ nu-şĭ uită fraţii nu-şĭ uită sĕrbătorile naţionale, cum n'a uitat'o nicĭ pe acésta. Sala Atheneului era înţesată de lume, las' că o mare parte nicĭ că putuse întra. Scena era frumosŭ decorată, cu culorile naţionale îmbrăcate două tribune, ér în fundŭ se vedeau câte-va stégurĭ naţionale. Pe una din tribune busturile lui Horia Cloşca şi Crişanu. La 8 $^1/_2$ óre, când întrară membrii comitetului studenţescŭ însoţiţĭ de representanţĭ ai Ligei, sala întrégă isbucni în aplause. Mai întâiu D lŭ Vintilă *Rosetti*, preşedintele secţiunei Bucurescĭ a Ligei ia cuvêntulŭ; mulţu mesce pentru căldurósă primire şi spune, că aşa trebue sĕ fiă Românulŭ când e vorba de neamulŭ lui. Spune apoi, că d-sa este gata tot-déuna a lua parte la sĕrbătorile naţionale şi în câte-va cuvinte, schiţéză apoi pe *Horia, Cloşca şi Crişanu* Dă apoi cuvêntulŭ D-lui Brânzeu.

D-lŭ *Brânzeu* arată mai întâiu partea ce iau studenţii la manifestaţiile naţionale, atuncĭ când e vorba de cestiunea naţională şi că dênşii nu trecŭ asemenĭ dile cu vederea, ci au luatŭ hotărîrea — de altmintrelea s'a şi făcutŭ — ca orĭ-ce di de înaltă memoriă, orĭ ce sĕrbătóre naţională sĕ fiă serbată. Incepe apoi a descrie viéţa şi faptele lui *Horia, Cloşca şi Crişanu*, arată casurile, ce i-au decisŭ sĕ apuce toporulŭ şi sĕ încépă o luptă atâtŭ de periculósă, dér cu unŭ idealŭ măreţŭ, frumosŭ şi 'a care ei voiau sĕ ajungă. Arată ce timpurĭ erau atuncĭ, cum nobilimea îngenunchiase poporulŭ, când reuşise sĕ pună zăbala în gura bietei clase muncitóre, când cuţitulŭ nobilului ajunsese până la osulŭ ţĕranului românŭ transilvanŭ, iobagiu. Şi aceste vremurĭ de suferinţă, de urgiă, deşteptară pe trei ţĕranĭ Românĭ, carĭ ei cei dintâi au cutezatŭ sĕ se ridice contra acestorŭ apĕsărĭ şi sĕ încépă o rĕscólă pentru apĕrarea drepturilor. Şi nu d'a surda a fost făcută rĕsvrĕtirea lui Horia, Cloşca şi Crişanŭ. Printrînsa au pututŭ până la unŭ punctŭ sĕ mai libereze pe poporŭ, cu tóte că înainte de a-şĭ vedé opera lorŭ complectată morŭ ruptĭ cu róta. D-lŭ Brânzĕu arată apoi finitulŭ tragicŭ alŭ acestorŭ martirĭ. Oratorulŭ e viu aplaudatŭ.

Se dă cuvêntulŭ apoi D-lui *C. Ionescu*, care arată scopulŭ şi adevĕratele motive ale rĕscólei. Unii au susţinutŭ, că acea revoltă a fostŭ făcută cu scopŭ de a se da o nouă organisare statului, alţii că a fostŭ o cestiune socială, că a fostŭ dorinţa unorŭ îmbunătăţirĭ materiale a stărei economice şi alţii în fine, că ei numai împinşĭ de dorulŭ de naţionalitate s'au rĕsculatŭ. D-sa spune că ideia naţională a făcutŭ pe Horia, Cloşca şi Crişanŭ sĕ se deştepte şi că numai întăriţĭ de acestŭ dorŭ ei au pututŭ lupta. Apoi arată timpurile în carĭ au trăitŭ şi diferitele momente mai importante ale rĕscólei. Vorbirea D-lui Ionescu a fostŭ asemenea viu aplaudată.

Vorbesce apoi d-lŭ *P. Petrescu.* D-sa arată cum a fostŭ privită acéstă rĕscólă, de acelŭ ce se afla în capulŭ nobilimei şi ce a disŭ elŭ în faţa acestorŭ stărĭ de lucrurĭ. Impĕratulŭ Iosifŭ II s'a făcutŭ bunŭ ca mielulŭ în faţa Românilorŭ, dér elŭ pe de oparte voia sĕ se scape de nobilime, pe de altă nu mai puţinŭ şi de Românĭ, pe carĭ i-a încuragiatŭ la rĕscólă, dér în urmă i-a părăsitŭ. Vorbitorulŭ este viu aplaudatŭ.

La órele 10 $^1/_2$ se termină conferinţa.

C. Romulus.

Noulŭ ministru rusescŭ de esterne.

Ţarulŭ Rusiei Nicolae II a chiămatŭ la postulŭ însĕmnatŭ de ministru de esterne alŭ Rusiei pe fostulŭ ambasadorŭ rusŭ din *Viena*, prinţulŭ *Lobanov.*

„Fremdenblatt“, organulŭ ministeriului de esterne austro-ugarŭ dice, că numirea acésta a lui Lobanov, este unŭ nou sĕmnŭ îmbucurătorŭ de pace alŭ politicei rusescĭ. Prinţulŭ *Lobanov* sta în legăturĭ intime şi amicale cu contele *Kálnoky* şi era persona gratissima înaintea monarchului Franciscŭ Iosifŭ. Elŭ déră va informa esactŭ pe împĕratulŭ şi ţéra sa asupra intenţiunilorŭ cercurilorŭ normative din Viena şi totdéuna va urmări o politică corectă pentru susţinerea raporturilorŭ amicale dintre cele două imperii.

„Budapesti Hirlap“ de adĭ dice, că unŭ politicŭ maghiarŭ din Viena a comunicatŭ corespondentului sĕu, că dela noulŭ ministru rusescŭ de esterne se póte aştepta totŭ ce e bine. *Elŭ póte face servicii escelente mai alesŭ Maghiarilorŭ*, cu carĭ a făcutŭ cunoscinţă şi pe carĭ se pare a-i stima sincerŭ. Elŭ de sigurŭ va face sĕ dispară prejudiţiile rusescĭ nutrite de panslaviştĭ faţă de Maghiarĭ; va sci spune Ruşilorŭ, că Maghiarii nu se îndeletnicescŭ cu lucrurĭ trecute, ci lucréză pentru viitorŭ. Judecata lui rece, esperienţele lui bogate şi raportulŭ amicalŭ faţă de Kálnoky, suntŭ semne, carĭ potŭ sĕ devină favorabile păcei europene, alŭ cărei amicŭ sincerŭ este elŭ, ca şi tinĕrulŭ Ţarŭ.

Literatură.

Aliteraţiunea în limbile romanice este titlulŭ unei nouĕ cărţĭ, apărute în *tipografia naţională* din Iaşĭ (Str. Alexandri 11). Autorulŭ ei este d-lŭ *Ovidiu Densuşianu.* Form. mare 8° de 96 pag. Preţulŭ 1 leu 50 banĭ.

*

Poesii. O frumósă colecţiune de poesii, datorite d-lui *Ionŭ N. Romanŭ*, a apărutŭ în editura librăriei *Carol Müller* din Bucurescĭ (Calea Victoriei 53). Conţine vre-o 70 de poesii şi costă esemplarulŭ 2 lei 50 banĭ.

In editura librăriei *Carol Müller* din Bucurescĭ (Calea Victoriei 53) a apărutŭ: **Studii de economie politică şi finanţe,** cuprindêndŭ, pe lângă expunerea elementelorŭ sciinţei, analisa legilorŭ, aşedămintelorŭ şi intereselorŭ economice şi financiare românescĭ, de *Nicolae Idieru*, candidatŭ în filosofiă şi litere dela facultatea din Bruxela candidatŭ în dreptŭ, doctorŭ în sciinţele politice şi administrative dela facultatea de dreptŭ din Bruxela, fostŭ profesorŭ de economiă politică şi istoriă la fosta şcólă comercială din Bucurescĭ, profesorŭ de geografiă, şi istoriă la şcóla comercială de gradulŭ I din Bucurescĭ. Volumulŭ I. Preţulŭ unui esemplarŭ, care e fórte voluminosŭ, cuprindêndŭ ca la 700 pag., e numai 4 lei 50 banĭ. O scriere de feliulŭ acesta, atâtŭ de complectă şi bogată, până acum n'a apărutŭ în limba română, şi în lipsa ei, tinerimea română universitară, ca şi particularii, trebuiau sĕ se folosécă de scrierĭ streine, — lucru, ce în viitorŭ nu vorŭ mai fi nevoiţĭ sĕ-lŭ facă.

DIVERSE.

Dreptulŭ electoralŭ alŭ femeilorŭ. La alegerile din 1893 s'a pusŭ în *Noua-Seelandă* pentru întâia-dată în aplicare dreptulu electoralŭ alŭ femeilorŭ, carĭ s'au presentatŭ la urnă în numĕrŭ de 78%, în timpŭ ce dintre bărbaţĭ numai 67% s'au presentatŭ la urnă. Sir John Hall, renumitulŭ politicŭ australianŭ, care a creatŭ legea din 1893, dândŭ şi femeilorŭ dreptulŭ electoralŭ, dice, că femeile în cea mai mare parte au votatŭ în înţelegere cu bărbaţii lorŭ, cu escepţiunea femeilorŭ muncitóre, carĭ au votatŭ pentru socialiştĭ. Faptŭ este însĕ, că la alegerile din 1893 partida radicală socialistă a raportatŭ o învingere strălucită, care este a se atribui numai concursului femeilorŭ. — Esemplulŭ Nouei-Seelande îlŭ va urma în scurtŭ timpŭ *Australia de médă-di*, unde de-asemenea li-se va da femeilorŭ dreptŭ electoralŭ în timpulŭ celŭ mai scurtŭ. — In *Anglia* prin, legea bisericéscă dela 5 Maiu 1894, li-se dă femeilorŭ dreptŭ de-a lua parte la alegerile funcţionarilorŭ bisericescĭ şi scolarĭ. La prima alegere au figuratŭ între candidaţii la aceste posturĭ 450 femei, dintre carĭ 341 au şi fostŭ alese. — In statulŭ *Wyominy* din America femeile suntŭ egalŭ îndreptăţite cu bărbaţii încă din anulŭ 1869. Miss Real stă astădĭ în fruntea ministeriului instrucţiunei publice. — In statulŭ *Colorado* au întratŭ anulŭ trecutŭ trei femei, ca deputaţĭ în parlamentŭ.

Câţĭ ómenĭ nu sciu carte. După statisticele cele mai recente, în Rusia 80 la 100 nu sciu carte; în Serbia 78 la 100; în Bulgaria 69; în România 72; în Spania 63; în Italia 48, în Austro-Ungaria 42; în Francia 15; în Belgia 12; în Olanda 10; în Statele-Unite ale Americei de Nordŭ 8; în Scoţia 7; în Elveţia 2 la 100; în Germania 1; în Suedia, Danemarca, Bavaria şi Saxonia rare-orĭ se póte găsi unŭ omŭ, care sĕ nu scie ceti.

Unŭ fonografŭ ca martorŭ. La Londra s'a desfăşuratŭ unŭ micŭ procesŭ din care resultă că sciinţa, între alte bine-facerĭ, póte sĕ ne procure mijloculŭ de a scurta mersulŭ încetŭ alŭ justiţiei şi de a simplica desfăşurarea procesului. Locuitorii unei case se plângeau de sgomotulŭ şi cutremurile vecĭnice, ce suferiau din causa unui atelierŭ de tipografie de alăturĭ. In locŭ de desinderĭ locale, de ascultărĭ de martorĭ şi altele, ei instalară în diferitele etage ale casei mai multe fonografe, carĭ nregistrau esactŭ sgomotele infernale, ale maşinelorŭ; la înfăţişare, ei nu făcură altŭ ceva decâtŭ sĕ presinte tribunalului fonografulŭ, şi consciinţa magistraţilorŭ fù destulŭ de luminată, fără sĕ aibă cea mai mică bănuială asupra imparţialităţii martorului.

Medicii englesĭ despre sărutărĭ. Cu vre-o doi anĭ înainte se născuse mare discuţiă între medicii englesĭ asupra întrebărei, décă e bine sĕ se sărute ómenii, orĭ nu e bine. Unii diceau, că e bine, deóre-ce sărutarea este unŭ lucru poeticŭ, alţii însĕ puseră sărutulŭ sub anatemă pe cuvêntŭ, că elŭ străplântă bólele dela o persónă la alta. Dér pe lângă tótă anatema, ómenii şi astădĭ se sărută tocmai aşa, ca şi înaite. Acum însĕ o nouă discuţiă s'a încinsŭ între medicii englesĭ asupra acestei teme. De astă-dată însĕ cei mai mulţĭ dintre ei se declară în favorulŭ sărutului. Medicii Kerr şi Richardson nu se pronunţă categoricŭ, ci dicŭ numai, că obiceiulŭ de-a se săruta nu se va şterge dintre ómenĭ până i lumea. Dr. Bridger dice, că prin alipirea împrumutată a buzelorŭ se transplântă numai bacterii de acelea, carĭ au o bună influinţă asupra organismului trupescŭ. Mai originală însĕ este părerea altui doctorŭ, care dice, că sărutulŭ ajută mistuirea, deórece prin sărutare se transplântă nisce bacterii, carĭ au bună influinţă asupra stomacului. Décă aşa stă lucrulŭ, atuncĭ după masă, în locŭ de-a lua cafea négră, séu în locŭ de-a bea câte-unŭ rachiu, mai bine ar fi sĕ se întroducă obiceiulŭ de-a se săruta, lucru, ce tinerimea l'ar adópta cu plăcere.

Proprietarŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

Redactorŭ responsabilŭ: **Gregoriu Maiorŭ.**

Cursul la bursa din Viena.

Din 1 Martie 1895.

Renta ung. de aurŭ 4% . . .	124 10
Renta de corône ung. 4% . . .	99.30
Impr. căil. fer. ung. în aurŭ 4½% .	127.70
Impr. căil. fer. ung. în arg nt 4½%	104.20
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emi..	125.55
Bonurĭ rurale ungareș.	98.25
Bonurĭ ruale croate-slavone. . .	98.25
Imprum. ung. cu premii	161.–
Losurĭ peutru reg. Tisei și Segedin.	152 50
Renta de hârtie austr.	101.60
Renta de argint austr.	101.65
Renta de aur austr.	125.15
Losurĭ din 1860	157.80
Acții de ale Băncei austro-ungară.	1073.–
Acții de-ale Băncei ung. de creditŭ.	467.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit.	396.—
Napoleodorĭ	9.81½
Mărcĭ imp. ger.	60.50
London (lire sterlinge).	123.80
Rente de corône austr.	100.90

Cursulŭ pieței Brașovŭ.

Din 2 Martie 1895.

Banonote rom.	Cump	9.73	Vênd.	9.76
Argint român.	Cump.	9.70	Vênd.	9.79
Napoleon-d'orĭ	Cump.	5,75	Vênd.	—
Galbenĭ	Cump.	5.85	Vênd.	—
Ruble rusescĭ	Cump.	1,31	Vênd.	—
Mărcĭ germane	Cump.	60.20	Vênd.	
Lire turcescĭ	Cump.	11.10	Vênd.	—
Scris. fonc. Albina 5%		100.75	Vênd.	

Associațiunea transilvană, pentru literatura română și cultura poporului românŭ.

Nr. 25—1895.

Concursŭ.

Devenindŭ vacante dóue ajutóre à 25 fl., la unŭ pentru învĕțăceii meseriașĭ românĭ din Transilvania, din subvențiunea, ce primesce Asociațiunea spre acelŭ scopŭ dela societatea „Transilvania“ din Bucurescĭ, se escrie concursŭ pentru conferirea acelorŭ ajutóre cu începutulŭ anului 1895.

Invĕțăceii meseriașĭ, carĭ dorescŭ a reflecta la vre-unulŭ dintre aceste ajutóre, au sĕ înainteze, pelângă cerere, următórele documente:

1) atestatŭ de botezŭ în originalŭ séu în copie legalisată;

2) testimoniu școlasticŭ, celŭ puținŭ de 4 clase elementare;

3) atestatŭ, că se află deja lucrândŭ la vre-unŭ măestru sau corporațiune, și cu ce succesŭ;

4) contractŭ în originalŭ séu copie legalisatŭ, încheiatŭ cu măestru conform §. 61, al legei industriale (Art. leg. XVII. 1884);

5) atestatŭ de moralitate dela autoritatea locală competentă și

6) adeverință dela părințĭ, séu tutorĭ, că suntŭ decișĭ a-i lăsa la învĕțătură, până se vorŭ perfecționa pe deplinŭ.

Cererile instruite cu aceste documente, sĕ se înainteze la subsemnatulŭ comitetŭ, **până în 20 Martie 1895 st. n.**

Cererile întrate mai târḍiu nu se vorŭ considera.

Sibiiu, *din ședința comitetului Asociațiunii transilvane, ținută la 7 Februarie 1895.*

Dr. Il. Puscariu vice-președ. **Dr. V. Bologa** secret. II.

Concursŭ.

Pentru unŭ **postŭ de comptabilŭ** la „Reuniunea de Consumŭ, asociare în Blașiu“ se escrie concursŭ cu **terminŭ de 15 Martie 1895** pe lângă salarŭ anualŭ de 360 fl. și procentele statutare din câștigŭ.

Concurenții au se dovedéscă: 1) absolvarea unei șcóle comerciale; 2) pracsa în comptabilitatea comercială; 3) cunóscerea perfectă în scrisŭ și cu graiulŭ a limbelorŭ română, maghiară și germană.

Concursele suntŭ a-se adresa: **Consiliului administrativŭ alŭ Reuniunei de Consumŭ din Blașiu (Balázsfalva).**

Blașiu, în 1 Martie 1895.

646,1—2 Consiliulŭ administrativŭ.

CONVOCARE

la a III-a adunare generală ordinară a cassei de economii, societate pe acțiunĭ, „JULIA“.

P. T. Domnii acționarĭ ai Cassei de economii „IULIA“ în Alba-Iulia se invită prin acésta cu onóre, în sensulŭ statutelorŭ §-lui 14 și următorii, la a III-a adunare generală ordinară, carea se va ținea în **27 Martie eventualŭ 17 Aprilie 1895 st. n.** înainte de amiédĭ la 9 óre, în localulŭ institutului.

Obiectele vorŭ fi:

1. Raportulŭ direcțiunei despre cursulŭ afacerilorŭ în anulŭ 1894.
2. Bilanțulŭ anului 1894
3. Raportulŭ comisiunei de supraveghiare asupra bilanțului și darea absolutorului.
4. Impărțirea venitului curatŭ, ficsarea dividendei pe anulŭ 1894, ficsarea marcelorŭ de presență pentru membrii direcțiunei și a comisiunei de supraveghiare.
5. Alegerea a 2 directorĭ în loculŭ celorŭ sortațĭ și alegerea directorului esecutivŭ.
6. Modificarea statutelorŭ.
7. Emissiunea a doua de acțiunĭ.

Domnii acționarĭ, carĭ voescŭ a participa la adunare în persónă orĭ prin plenipotențiațĭ, suntŭ rugațĭ a-șĭ depune la cassa societățeĭ acțiunile și eventualŭ documentulŭ de plenipotență, celŭ multŭ până la 26 Martie 1895 la 12 óre a. m.

Tot-odată se aduce la cunoscința p. t. acționarĭ, cumcă cu 8 ḍile înainte de adunarea generală în localulŭ institutului și în órele de oficiu se póte inspiționa bilanțulŭ anului 1894 și raportulŭ direcțiunei.

Alba-Julia, 18 Februarie 1895.

„JULIA“ cassă de economii societate pe acțiunĭ:
Direcțiunea.

Contulŭ Bilanțului — Mérleg számla

la 31 Decemvre 1894 évi december 31-én.

Activŭ. — Vagyon.

			frt.	kr.
Cassa în numerarŭ . . .	Pénztári maradvány . . .		1.751	85
Cambii escomptate . . .	Leszámitolt váltók		139.494	60
Imprumute hipotecarĭ . .	Jelzálog kölcsön		3.899	—
Imprumute cu caventĭ . .	Kezesség kölcsönök . . .		1.841	—
Mobiliarŭ.	Felszerelés	450.57		
10% amortisare	10% törlesztés . .	45.06	405	51
Spese de fondare	Megalakulási költség	374.43		
20% amortisare	20% törlesztés . .	74.89	299	54
Inter. de reescomp tanticip.	Elölegezett viszlesz. kamatok		108	42
Spese de protestŭ	Ovási költségek		3	10
Spese de procesŭ	Perköltségek		114	59
Interese restante	Hátralékos kamatok . . .		248	73
			148.166	34

Teher. — Pasivŭ.

		frt.	kr.
Capit. acțion. 500 acț. a fl. 50	Alaptöke 500 részvény à f. 50	25.000	—
Depunerĭ spre fructificare .	Betétek	106.196	65
Cambii reescomptate . .	Viszleszámitolt váltók. . .	7.441	—
Interese anticipate . . .	Elölegezett kamatok . . .	2.072	57
Fondulŭ de reserve . . .	Tartalék alap.	1.432	52
Fondulŭ de pensiune . .	Nyugdij alap.	81	47
Dividende neridicate. . .	Fel nem vett osztalék . .	203	97
Diversi creditori	Külömbözö hitelezök . . .	508	58
Profit curatŭ	Tiszta nyereség	5.229	58
		148.166	34

Contulŭ de Profitŭ și Perderĭ — Nyeresség és Vesztesség számla

pe anulŭ 1894 évre.

Eșite. — Kiadás.

		frt.	kr.
Inter. pentru dep.: a) ridicate	Betéti kam. a) kifizet. 435 27		
Inter. pentru dep : b) capital	Betéti kam. b) tökésit. 4990.30	5 425	57
Interese de reescompt . .	Viszleszámitolási kamatok .	800	31
Salarie	Fizetések	875	—
Chiria	Lakbér	200	—
Contribuțiune	Adó	976	—
Compet. de timbru . . .	Bélyeg illeték	43	32
Porto postalŭ	Postabér	56	17
Spese curente	Fentartási költségek . . .	264	54
Amortisare la mobiliarŭ. .	Felszerelési költség. törleszt.	45	06
Amort. la spese de fondare .	Megalakulási költs. törleszt	74	89
Marce de presență . . .	Jelenléti jegyek	330	—
Profitŭ curatŭ	Tiszta nyereség	5.229	58
		14.320	44

Bevétel. — Intrate.

		frt.	kr.
Inter. a) dela cambii . . .	Váltó leszámit. kam. 9724.10		
Inter. b) dela împrum. hipot.	Jelzálog kölcsön kam. 269.57		
Inter. c) dela împr. cu cav. .	Kötvény kölcsön kam. 167.09		
Inter. d) dela depun. propr. .	Saját betétek kamatai 9.75		
Inter. e) dela întârḍiare . .	Késedelem kamatai 932.06	11.102	57
Provisiunĭ	Jutalék	2.726	79
Competență de scrisŭ . .	Irás dij	491	08
		14.320	44

Alba-Iulia, din ședința direcțiunei ținută în 29 Ianuarie 1895.

M. Nicola, m. p. directorŭ. **Floriann Rusanŭ** m. p. cassarŭ. **D. Cimbulia** m. p. contabilŭ.

634,3—3.

Direcțiunea:

G. Filipŭ m. p. președ. **N. Ivanŭ** m. p. **N. Barbu** m. p. **I. Fulea** m. p. **I. Cirlea** m. p. **G. Totoianu** m. p.

S'a revĕḍutŭ și aflatŭ în consonanță cu cărțile duse în ordine deplină, Alba-Iulia, 4 Februarie 1895.

Nicolae Cado m. p președ. **A. Mazzuchi** m. p. **Stefanŭ Crișianu** m. p. **Dumitru Furdui** m. p. **Theodosiu Lobonțiu** m. p.

membrii comisiunei de supraveghiare.

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.